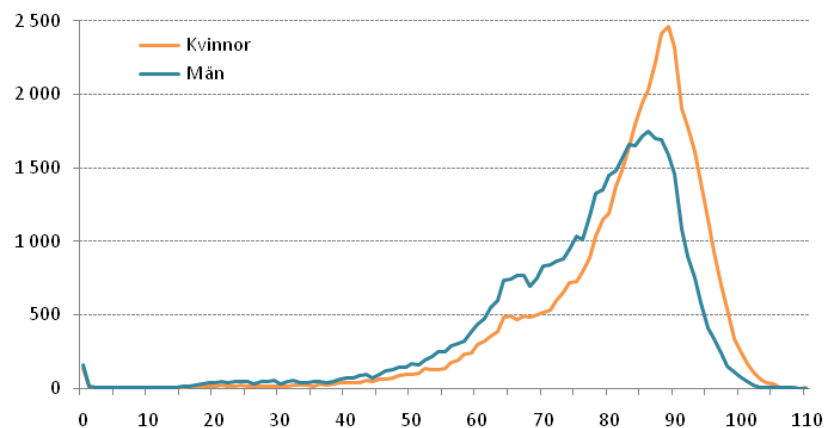

Döda och medellivslängd

Under 2010 avled 46 587 kvinnor och 43 900 män. Den äldsta avlidna personen under året var en kvinna som blev 110 år. Bland männen var den äldsta som avled 108 år. Drygt hälften av alla som avled under 2010 hade hunnit uppleva sin 83-årsdag. Bland männen hade dock fler än hälften avlidit före sin 81-årsdag, medan fler än hälften av kvinnorna upplevt sin 85-årsdag.

Medellivslängden för nyfödda, beräknad på ett snitt under de fem senaste åren, ligger idag på 83,2 år för kvinnor och 79,1 år för män.

Antal avlidna efter ålder och kön 2010

Kvinnor och män lever längst i Danderyd

När värdet för medellivslängden för län beräknas över en femårsperiod är resultaten relativt stabila. Detta minskar slumpmässigheten i de kalkylerade medellivslängderna vilket underlättar jämförelser. De högsta medellivslängderna återfinns generellt sett i landets södra delar och de lägsta i mellersta och norra Sverige. Skillnaden mellan högsta och lägsta medellivslängd bland länen är 2,0 år för kvinnor och 2,3 år för män. Nyfödda flickor i Hallands län beräknas leva längst, de har en medellivslängd på 84,2 år. Nyfödda pojkar beräknas leva längst i Hallands och Uppsala län med en medellivslängd på 80,2 år respektive. Andra län som har hög medellivslängd är Kronobergs och Jönköpings län. Skillnader i livsstil och levnadsförhållanden brukar pekas ut som en förklaring till de regionala skillnaderna. Länens socioekonomiska struktur och familjestruktur påverkar sannolikt också medellivslängden.¹⁾

¹ SCB, Demografiska rapporter 2007:1, Livslängden i Sverige 2001–2005. Livslängdstabeller för riket och länen.

Återstående medellivslängd vid födseln efter län och kön 2006–2010

Län	Kvinnor	Män
Blekinge	83,1	79,2
Dalarna	82,9	79,4
Gotland	83,7	79,3
Gävleborg	82,2	78,2
Halland	84,2	80,2
Jämtland	82,7	78,8
Jönköping	83,4	79,5
Kalmar	83,1	78,8
Kronoberg	83,7	79,9
Norrbottn	82,7	78,2
Skåne	83,3	79,1
Stockholm	83,5	79,3
Södermanland	82,6	78,6
Uppsala	83,6	80,2
Värmland	82,7	78,2
Västerbotten	83,2	79,2
Västernorrland	82,6	77,9
Västmanland	82,9	79,1
Västra Götaland	83,2	79,2
Örebro	83,0	78,9
Östergötland	83,0	79,5

På kommunnivå ser vi att i Danderyds kommun lever både kvinnorna och männen längst med 85,6 respektive 83,1 år i genomsnitt beräknat över åren 2006–2010. Andra kommuner där kvinnor också lever länge är Gnosjö, Båstad och Leksand. Kommuner där män lever länge, förutom Danderyd, är Salem, Båstad och Lidingö. Kortast medellivslängd har kvinnorna i Älvdalens kommun där medellivslängden är 79,6 år. I Pajala har männen kortast medellivslängd med 74,5 år.

Långt liv som pensionär i Hallands län

När man talar om medellivslängd är det oftast den tid en nyfödd person i genomsnitt har kvar att leva givet den aktuella periodens dödsrisker som avses. Det kallas även återstående medellivslängd vid födseln. Återstående medellivslängd kan beräknas för alla åldrar och är för 65-åringarna intressant ur ett samhällsekonomiskt perspektiv för att se hur länge de som går i pension i genomsnitt har kvar att leva. De personer som fyllt 65 år beräknas i genomsnitt leva längre än en nyfödd person eftersom de redan levt i 65 år. Om man ser till dödligheten de senaste fem åren beräknas 65-åriga kvinnor leva ytterligare 20,9 år och männen 18,0 år. Det innebär en medellivslängd på 85,9 år för kvinnorna och 83,0 år för männen. I Hallands län lever 65-åringarna längst. Här har kvinnorna i genomsnitt 21,5 år kvar att leva och männen 18,8 år. Lägst

återstående medellivslängd vid 65-års ålder har kvinnor och män i Väster- norrlands län som beräknas leva i genomsnitt 20,2 respektive 17,2 år efter sin 65-årsdag.

Från smittkoppor till influensa

Under andra hälften av 1700-talet varierade dödligheten mycket från år till år. Nära 3 procent av befolkningen dog varje år, jämfört med knappt 1 procent under 2010, men under vissa år var dödligheten ännu högre. Förklaringen till den höga dödligheten på den tiden var krig, missväxt och spridning av olika sjukdomar. Vissa år var befolkningen i Sverige så hårt drabbad att antalet döda översteg antalet födda. 1808 och 1809 är exempel på sådana år. Under 1809 dog 33 000 personer i lantvårnssjukan (tyfus och dysenteri) vilket var en tredjedel av alla avlidna det året. I början av 1800-talet stod infektionssjukdomarna för mer än 20 procent av den totala dödligheten. Infektionssjukdomarnas påverkan på dödligheten har sedan dess sjunkit. Vid början av 1900-talet stod infektionssjukdomarna för 5 procent av dödligheten och på 1940-talet endast 1 procent.²⁾

År 1861 beräknades kvinnor och män vara i genomsnitt 48,8 respektive 45,1 år gamla innan de avled. Sedan dess har medellivslängden varierat i Sverige. Som tidigare nämnts är infektionssjukdomar den främsta orsaken till variation i dödlighet. År 1869 och 1874–1876 sjönk både kvinnors och mäns medellivslängd till följd av spridningen av smittkoppor. 1899 var spridningen av difteri orsaken till att medellivslängden sjönk. Den största nedgången i medellivslängd inträffade 1918 då många personer dog i Spanska sjukan. Medellivslängden sjönk då från 60,0 till 51,3 år för kvinnorna och från 57,5 till 48,0 år för männen. I Sverige dog drygt 34 000 personer i sjukdomen som var den allvarligaste infektionssjukdomen som drabbat världen sedan digerdöden på 1300-talet³⁾.

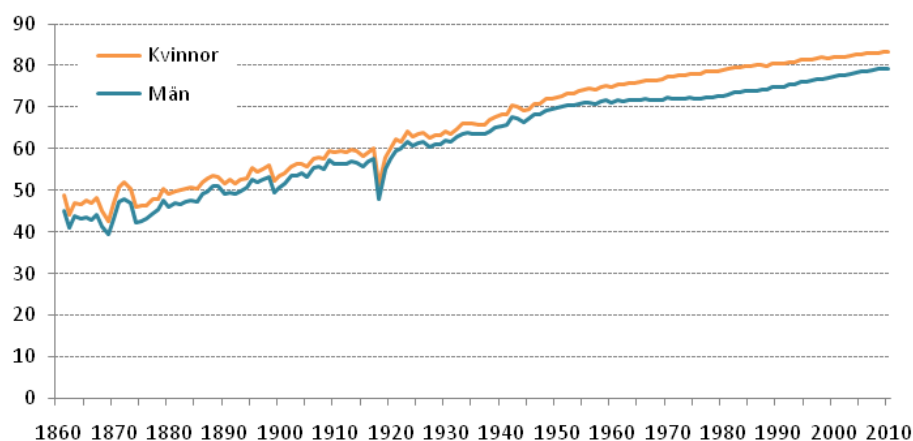
² SCB, *Kohortdödligheten i Sverige. Dödlighetsutvecklingen sedan 1861.*

³ *Klinik och vetenskap. Spanska sjukans virus uppväckt från de döda*
www.lakartidningen.se/store/articlepdf/4/4312/LKT0624s1937_1941.pdf

Sjukdomar som drabbat Sverige 1757–1969⁴⁾

År	Sjukdom	År	Sjukdom
1757	Smittkoppor	1837	Smittkoppor
1763	Smittkoppor	1838–39	Smittkoppor
1772–73	Dysenteri	1847	Kolera
1779	Smittkoppor	1853	Kolera
1783	Dysenteri	1857	Dysenteri, Kolera
1784	Smittkoppor	1869	Smittkoppor
1795	Tyfus, Smittkoppor	1874–76	Smittkoppor
1800	Smittkoppor	1889	Influensa «Ryska snuvan»
1808–09	Dysenteri	1892	Difteri
1819	Dysenteri	1899	Difteri
1829	Mässling	1918	Influensa «Spanska sjukan»
1834	Kolera, Smittkoppor	1957	Influensa «Asiaten»
		1969	Influensa «Hongkong»

Återstående medellivslängd vid födseln 1861–2010

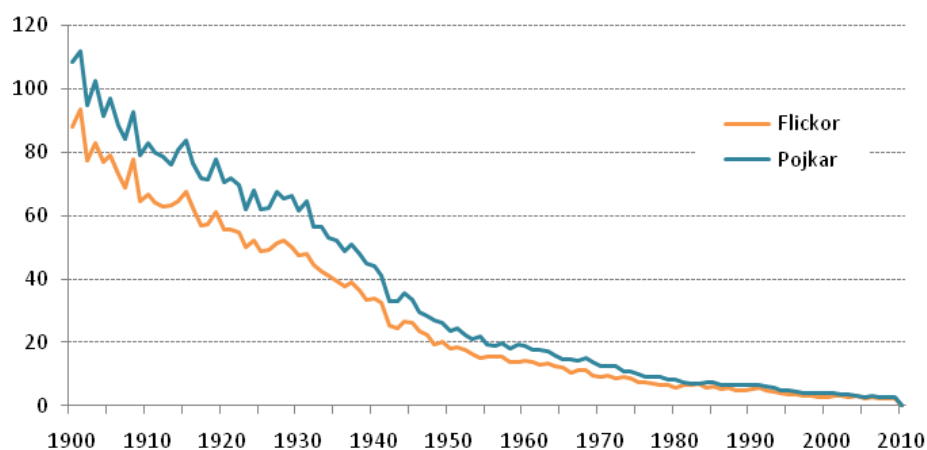
Under 2000-talet har medellivslängden i Sverige ökat från 82,0 till 83,2 år för kvinnor och från 77,4 till 79,1 år för män. Inte något år mellan 1861 och 2010 har männen haft högre medellivslängd än kvinnorna. Både kvinnors och mäns dödlighet har minskat och därigenom har livslängden ökat. Men männen har de senaste 30 åren haft en snabbare nedgång i dödlighet än kvinnorna vilket sannolikt beror på en förändrad livsstil hos männen⁵⁾. Att antalet rökare minskat samt att vi fått en större förståelse för livsstilens betydelse för hälsan kan vara två förklaringar till detta.⁵⁾

4 SCB, Kohortdödligheten i Sverige. Dödlighetsutvecklingen sedan 1861.

Spädbarnsdödligheten har sjunkit kraftigt de senaste 100 åren

Historiskt sett har spädbarnsdödligheten (som definieras som antalet barn som dör under sitt första levnadsår i förhållande till antalet levande födda) minskat kraftigt. I början av 1900-talet avled nästan var tionde nyfödd under sitt första levnadsår. Spädbarnsdödligheten har sedan dess successivt avtagit. År 1960 dog 14,2 flickor och 19,0 pojkar på 1 000 levande födda och idag ligger spädbarnsdödligheten på 2,4 för flickor och 2,7 för pojkar. Trots att spädbarnsdödligheten i en internationell jämförelse var låg redan på 1980-talet har den mer än halverats de senaste 20 åren. Under 2000-talet har den sjunkit från 2,8 till 2,4 för flickor och från 4,0 till 2,7 för pojkar.

Spädbarnsdödligheten efter kön 1900–2010 per 1 000 levande födda

År 2010 dog 294 barn under sitt första levnadsår, 134 flickor och 160 pojkar. Det följer ett normalt mönster då det föds fler pojkar än flickor samtidigt som spädbarnsdödligheten är något högre för pojkar. Skillnaden mellan könen avseende spädbarnsdödligheten har minskat betydligt de senaste 50 åren. Endast ett år, 1983, var spädbarnsdödligheten lika hög för flickor som för pojkar, 7,04 döda per 1 000 födda.

Av antalet barn som dog under sitt första levnadsår 2010 avled 45 procent av flickorna och 46 procent av pojkarna redan under den första levnadsveckan. Av de 60 flickor och 74 pojkar som avled under första levnadsveckan dog 37 flickor och 49 pojkar redan under första levnadsdygnet.

Spädbarnsdödligheten i Sverige är en av de lägsta i världen. Enligt FN finns det fortfarande länder vars spädbarnsdödlighet är högre än vad Sverige hade i början av 1900-talet. Afghanistan till exempel har en spädbarnsdödlighet på nästan 16 procent eller 157 barn per 1 000 födda. Island och Singapore är de enda länder som har lägre spädbarnsdödlighet än Sverige.⁵⁾

5 Förenta nationerna, FN, www.un.org/esa/population/publications/wpp2006/WPP2006_Highlights_rev.pdf

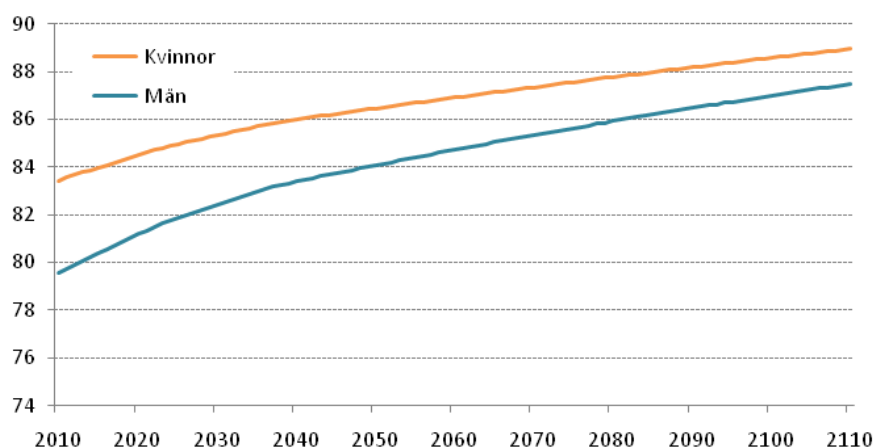
Sverige har den näst högsta medellivslängden i världen

FN sammanställer befolkningsstatistik från alla världens länder och kan konstatera att medellivslängden i världen har ökat från ca 58 år på 1970-talet till 67 år idag. Sverige är ett av de länder som har högst medellivslängd i världen, i början av 2000-talet var det endast Japan som hade högre. Andra länder som har hög medellivslängd är Hong Kong, Island, Kanada och Spanien. Den lägsta medellivslängden finns i Zambia, Zimbabwe, Sierra Leone och Swaziland där den varierar mellan 32 och 34 år. FN bedömer att om de minst utvecklade länderna ska ha någon chans att öka medellivslängden krävs att spridningen av HIV minskar samt att länderna framgångsrikt bekämpar andra smittsamma sjukdomar. Bland de mer utvecklade regionerna är det östra Europa som har den lägsta medellivslängden. Idag ligger medellivslängden där på 68,6 år vilket faktiskt är lägre än vad medellivslängden i samma region var på 1960-talet då medellivslängden låg på 69,3 år. Ryssland och Ukraina har upplevt en ökning i dödlighet delvis beroende spridning av HIV.⁶⁾

Hur länge kommer vi att leva i framtiden?

SCB gör varje år en befolkningsprognos för hela landet och skattar också den framtida dödligheten och medellivslängden. Om 50 år, dvs. 2060, förväntas kvinnorna i snitt leva 86,9 år och männen 84,7 år. Vid riksprognosens prognos-horisont år 2110 väntas kvinnorna leva 89,0 år och männen 87,5 år.⁷⁾

Återstående medellivslängd vid födseln i SCB:s riksprognos 2010–2110

6 Förenta nationerna, FN
www.un.org/esa/population/publications/wpp2006/WPP2006_Highlights_rev.pdf

7 BE 18 SM 1001 Sveriges framtida befolkning 2010–2060 SCB
www.scb.se/Statistik/BE/BE0401/2010I60/BE0401_2010I60_SM_BE18SM1001.pdf

I FN:s befolkningsprognos som sträcker sig till år 2300 beräknas Sverige vid prognosperiodens slut ha en medellivslängd på 105,0 år (här finns ingen uppdelning i kvinnor och män) vilket är en av de högsta i världen. Länder som väntas ha högre medellivslängd än Sverige är Japan, Malta, Tyskland, Luxemburg och Spanien. De länder som väntas ha den lägsta medellivslängden är Liberia med 87,4 år och Mali med 87,6 år.⁸⁾

Finns det då en övre gräns för hur gamla vi kan bli? Åsikterna och uppfattningarna i denna fråga går isär. Vissa hävdar att gränsen går vid 85 år sedan sätter åldrandeprocessen stopp. De uttalar sig om ett medelvärde – enskilda individer kan naturligtvis bli äldre än så. Andra forskare hävdar att en framtida medellivslängd på 100 år är mer trolig och den teorin baseras på studier av dödsrisker i de äldsta åldrarna.⁹⁾ Hur gamla vi kan bli får framtiden utvisa.

Så beräknas medellivslängd

Vid beräkningar av medellivslängd används statistik över döda och folkmängd för ett kalenderår. Den beräknade livslängden tolkas många gånger som den genomsnittliga livslängden för nyfödda det aktuella året. Men livslängden ska ses som ett sammanfattande mått eller index baserat på de observerade dödsriskerna under det aktuella året förr än den faktiska överlevnaden för de nyfödda. Hur länge de barn som föds under 2010 kommer att leva i genomsnitt vet vi inte förrän om drygt 100 år då samtliga avlidit.

Läs mer om hur man beräknar livslängd i SCB:s Statistiskolan (artikel Räkna med livslängder)
www.scb.se/Grupp/Klassrummet/_Dokument/Skolan199.pdf

⁸ Förenta nationerna, FN
www.un.org/esa/population/publications/longrange2/WorldPop2300final.pdf
⁹ SCB. Välfärd Nr 1 2008. Många gamla i framtidens EU-länder

Statistikansvarig myndighet och producent

SCB, enheten för befolkningsstatistik
701 89 Örebro
Fax 019-17 69 42
befolkning@scb.se

